

Työtaistelut ja hätätyö

HE 14/2025 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 26.3.2025
Juristi Aki Eriksson

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

“

**Käyttötilanteita
selkiyttävä ja
kaventava**

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Keskeiset nostot esitetystä työaikalain muutoksesta

Nykyisellään hätätyöilmoituksia tehdään työtaistelutilanteissa toistuvasti ja niihin on suhtauduttu työsuojeluviranomaisen ratkaisukäytännössä pidättyvästi. Esitys selkeyttää osaltaan niitä tilanteita, joissa hätätyö voi olla mahdollista työtaistelutilanteessa.

- Kaventaa ja täsmentää soveltamisalaa

Tarkoittanee jatkossa sitä, että aiemmat tulkinnat kokonaisharkinnasta eivät enää ”ole tarpeen”, koska lainsäätäjä ottanut nimenomaisen kannan?

- Nykyään saatettu hyväksyä kokonaisharkintaa käyttäen (TN 1404-05 ja TN 1304- 94)
 - Ei ennalta arvaamaton, mutta koska seuraus niin merkittävä eikä toisintoimimismahdollisuutta
- Sanamuoto viestisi, että kokonaisharkinta edelleen käytössä, mutta onko tarkoituksenmukaista?
 - ”Hätätyötä **saa lisäksi teettää**, jos työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain (420/1962) 8 d §:n 1 momentin 1–8 tai 11 kohdassa tarkoitettujen toimintojen keskeytymisestä johtuva... ettei sen aiheutumista voida mainitussa laissa säädetyillä eikä millään muillakaan kohtuullisilla keinoilla välttää.”

19 §

Hätätyö

Työnantaja saa teettää hätätyötä, jos ennalta arvaamaton tapahtuma on aiheuttanut keskeytyksen säännöllisessä toiminnassa tai vakavasti uhkaa johtaa sellaiseen keskeytykseen tai hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön vaarantumiseen. Hätätyötä saa lisäksi teettää, jos työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain (420/1962) 8 d §:n 1 momentin 1–8 tai 11 kohdassa tarkoitettujen toimintojen keskeytymisestä johtuva henkeä, terveyttä, omaisuutta, ympäristöä, eläinten hyvinvointia tai kansallista turvallisuutta koskevan vahinkoseurauksen uhka on siinä määrin välitön, ettei sen aiheutumista voida mainitussa laissa säädetyillä eikä millään muillakaan kohtuullisilla keinoilla välttää.

Hätätyötä saa teettää säännöllisen työajan lisäksi vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä ja enintään kahden viikon ajan. Hätätyössä saa poiketa siitä, mitä 8, 17 ja 24–27 §:ssä säädetään.

Mitä ovat käytännön tilanteet?

1. Terveysthuolto

- Hoitajien lakko 2022 – useita hätätätöilmoituksia
- Vanhuspalvelut – työtaistelu yhdistettynä Covid 19/Norovirus
- Liikenteenohjauksen vikaantuminen työtaistelun aikana

2. Monenlaiset teollisuuden toiminnot

- Ongelmallisin!
- Oikeastaan aina, kun alalle asetetaan ylityökielto
- Myös hyvin ”vähäisiä”

3. Vedenpuhdistamoiden rikkoontumiset ja jätevesilinjat

4. Teurastamot, meijerit

- Ristipaine ruokaviraston eläinlääkärimääräysten kanssa

8 d §

Välttämättömien toimintojen turvaaminen työtaistelun aikana

Työntekijöiden, virkamiesten ja viranhaltijoiden yhdistyksen on työtaistelua toimeenpannessaan huolehdittava työtaistelun rajoituksella tai suojelutyöllä siitä, ettei työtaistelu välittömästi, konkreettisesti ja vakavasti vaaranna:

1) ihmisten hengen tai terveyden turvaamiseksi välttämättömien terveydenhuollon, sosiaalihuollon, pelastustoimen, meripelastustoimen, poliisin, Hätaikeskuslaitoksen, potilasturvallisuuden tukitoimintojen tai suljettujen laitosten tehtävien hoitamista;

2) elinkeinotoiminnan jatkamisen edellytysten kannalta olennaisten koneiden, laitteiden tai muun aineellisen omaisuuden välttämätöntä ylläpitoa, korjausta tai valvontaa;

3) ympäristövahinkojen torjumiseksi välttämättömien tehtävien hoitamista teollisuus-, voima-, vesi- tai jätteenkäsittelylaitoksissa, jätevedenpuhdistamoissa, maatalouden tuotantoyksiköissä tai vaarallisten aineiden kuljetuksissa taikka muiden ympäristövahinkojen torjumiseksi välttämättömien tehtävien hoitamista;

4) eläinten hyvinvointia siten, että niille aiheutuisi kipua tai kärsimystä välttämättömän huolenpidon, kuljetusten tai eläinten asianmukaisen lopettamisen estymisen vuoksi;

5) Suomen alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi tai laittoman maahantulon estämiseksi välttämättömien tehtävien hoitamista;

6) valtion ylimmän päätöksenteon toimivuuden kannalta välttämättömien tehtävien hoitamista;

7) ihmisten hengen tai terveyden kannalta välttämättömän energian, lämmön, veden, lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden, elintarvikkeiden tai polttoaineiden saatavuuden varmistamiseksi tarpeellisten tuotanto-, jakelu- tai kuljetustehtävien taikka liikenteenohjauksen tehtävien hoitamista;

8) erittäin vakavien rikosten selvittämistä tai niiden estämistä;

9) tuomioistuinelaitoksen tai syyttäjälaitoksen kiireellisenä hoidettavaksi säädettyjen tehtävien hoitamista ja niihin liittyvää täytäntöönpanoa;

10) digitaalisen maksuliikenteen toimivuuden tai käteisen rahan saatavuuden turvaamiseksi välttämättömien ylläpito- tai huoltotehtävien tai arvokuljetusten hoitamista;

11) yhteiskunnan turvallisuudesta vastaavien viranomaisten toiminnan tai 1–10 kohdassa tarkoitetun työn kannalta välttämättömien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tai tietojärjestelmien toimivuutta.

Mitä ovat käytännön tilanteet?

- 5. Puolustusvoimien kaluston korjaukset
- 7. Energianjakelu isosti sähköliiton työtaisteluiden aikaan 2010-luvun lopussa. Nykyään teollisuusliiton työtaistelut vaikuttavat järjestelmällisesti teollisuuslaitosten toimivuuteen, jolla vaikutus kaukolämpöön.

Esimerkkejä muista hätätöistä luettelon mukaisissa töissä:

- 8. Rikosten selvittäminen ja vangittuna pitämisen edellytysten tutkinta
- 11. Myrskytuhot

8 d §

Välttämättömien toimintojen turvaaminen työtaistelun aikana

Työntekijöiden, virkamiesten ja viranhaltijoiden yhdistyksen on työtaistelua toimeenpannessaan huolehdittava työtaistelun rajoituksella tai suojelutyöllä siitä, ettei työtaistelu välittömästi, konkreettisesti ja vakavasti vaaranna:

1) ihmisten hengen tai terveyden turvaamiseksi välttämättömien terveydenhuollon, sosiaalihuollon, pelastustoimen, meripelastustoimen, poliisin, Hätaikeskuslaitoksen, potilasturvallisuuden tukitoimintojen tai suljettujen laitosten tehtävien hoitamista;

2) elinkeinotoiminnan jatkamisen edellytysten kannalta olennaisten koneiden, laitteiden tai muun aineellisen omaisuuden välttämätöntä ylläpitoa, korjausta tai valvontaa;

3) ympäristövahinkojen torjumiseksi välttämättömien tehtävien hoitamista teollisuus-, voima-, vesi- tai jätteenkäsittelylaitoksissa, jätevedenpuhdistamoissa, maatalouden tuotantoyksiköissä tai vaarallisten aineiden kuljetuksissa taikka muiden ympäristövahinkojen torjumiseksi välttämättömien tehtävien hoitamista;

4) eläinten hyvinvointia siten, että niille aiheutuisi kipua tai kärsimystä välttämättömän huolenpidon, kuljetusten tai eläinten asianmukaisen lopettamisen estymisen vuoksi;

5) Suomen alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi tai laittoman maahantulon estämiseksi välttämättömien tehtävien hoitamista;

6) valtion ylimmän päätöksenteon toimivuuden kannalta välttämättömien tehtävien hoitamista;

7) ihmisten hengen tai terveyden kannalta välttämättömän energian, lämmön, veden, lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden, elintarvikkeiden tai polttoaineiden saatavuuden varmistamiseksi tarpeellisten tuotanto-, jakelu- tai kuljetustehtävien taikka liikenteenohjauksen tehtävien hoitamista;

8) erittäin vakavien rikosten selvittämistä tai niiden estämistä;

9) tuomioistuineläimien tai syyttäjälaitoksen kiireellisenä hoidettavaksi säädettyjen tehtävien hoitamista ja niihin liittyvää täytäntöönpanoa;

10) digitaalisen maksuliikenteen toimivuuden tai käteisen rahan saatavuuden turvaamiseksi välttämättömien ylläpito- tai huoltotehtävien tai arvokuljetusten hoitamista;

11) yhteiskunnan turvallisuudesta vastaavien viranomaisten toiminnan tai 1–10 kohdassa tarkoitetun työn kannalta välttämättömien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tai tietojärjestelmien toimivuutta.

“

**Onko tarkoitus
vahvistaa
työneuvoston
kanta?**

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Keskeiset nostot esitetystä työaikalain muutoksesta

Lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ”[H]ätätyö voi sijoittua säännölliseen työaikaan tai sen ulkopuolelle”.

- Lain ilmaisu ”hätätyötä saa teettää säännöllisen työajan lisäksi vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä ja enintään kahden viikon ajan.”
- Ymmärrämme ajatuksen lakkotilanteessa, mutta sotii lain sijoittelua vastaan
- Tarkoitus mahdollistaa poikkeaminen työaikalain ylityösuostumusta, yötyötä, työajan enimmäismäärää ja lepoaikoja koskevista säännöksistä
 - Entä korvattavuus? Nykyisellään ei säännöstä hätätyön korvattavuudesta, vaan ylityökorvaus maksetaan myös hätätyöstä, koska työtä tehdään säännöllisen työajan lisäksi.

“

**Jatkossa
tiukempi linja
rikosilmoitus-
kynnykseen?**

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Keskeiset nostot esitetystä työaikalain muutoksesta

Esityksellä ei täsmennetä työsuojeluviranomaisen valvontakeinoja ja epäselvää on edelleen, mitä ovat ne keinot, joihin työsuojeluviranomaisen tulisi ryhtyä?

”[T]yösuojeluviranomainen voi tutkittuaan asian joko jättää sen saamansa ilmoituksen varaan tai ryhtyä toimenpiteisiin hätätyön rajoittamiseksi tai lopettamiseksi.”

- Ei tehokkaita keinoja puuttua ja nykyisetkin keinot vajavaisesti käytössä oikeustilan epäselvyyden vuoksi
- Toimintaohje vs. rikoslain määräys?

Työsuojelun arvot

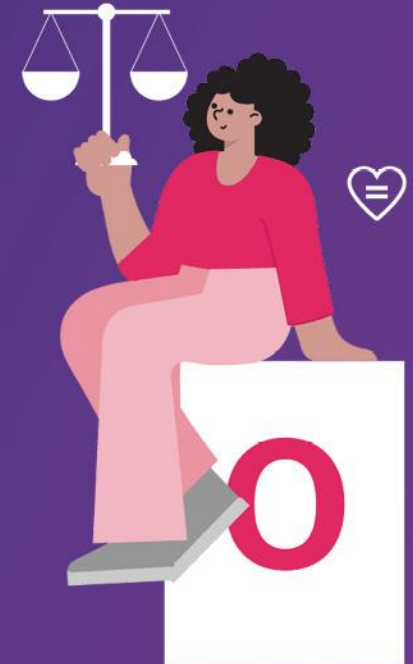
**Arvostamme
asiakasta**

**Rikastamme
tietotaitoa**

**Välitämme
hyvinvoinnista**

**Olemme
oikeudenmukaisia**

Aluehallintovirasto
Työsuoja